

27/2024 – Luty 2024

ASOCJACJA
NIWYDOLNOŚCI SERCA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
KARDIOLOGICZNEGO

Newsletter Asocjacji Niewydolności Serca PTK

Z przyjemnością przekazujemy pierwszy numer Newslettera w 2024 roku! Pierwsze dwa miesiące, a zwłaszcza luty mijają w iście wiosennej atmosferze i tylko czekać pierwszych pączków i wiosennych kwiatów. Choć zima „nie dopisała”, to wierzymy w „normalną” wiosnę. Między jednym, a drugim wiosennym spacerem zapraszamy do krótkiego podsumowania ostatnich „nowości” z niewydolności serca.

Nikogo nie trzeba przekonywać, że terapia resynchronizująca jest skuteczną formą leczenia prawidłowo zakwalifikowanych pacjentów. Przedstawiana praca opisuje naprawdę dłuugą obserwację w ramach znanego badania RAFT. Oczywiście jest, że każdy lek przez nas stosowany może powodować działania uboczne. Czy rzeczywiście uzasadniona jest obawa przed ciężką niewydolnością nerek u pacjentów stosujących antagonistów receptora mineralokortykoidowego – próbują odpowiedzieć autorzy ze Szwedzkiego Rejestru Niewydolności Serca? Choć brak silnych dowodów, to jednak pacjenci z niewydolnością serca z łagodnie obniżoną i zachowaną frakcją wyrzutową są często leczeni blokerami kanałów wapniowych, zarówno dihydropirydynowymi jak i nie-dihydropirydynowymi. Czy takie postępowanie przynosi korzyści i jest bezpieczne? W kolejnej pracy autorzy podjęli się niezwykle trudnego zadania – oceny skuteczności i bezpieczeństwa treningu wysiłkowego u pacjentów po implantacji LVAD. W kolejnej meta-analizie oceniono korzyści ze stosowania nowych leków wiążących potas (Patiomer, cyklokrzemian cyrkonu sodu), a także ich potencjalną rolę w optymalizacji terapii (dawkowania) kluczowych leków w niewydolności serca. Często obserwujemy podwyższone stężenie kwasu moczowego u naszych chorych. O ile dość dobrze wiemy, że jest to niekorzystne to czy korzystne jest stosowanie leków obniżających stężenie kwasu moczowego? Na przestrzeni ostatnich lat, terapia diuretyczna w ostrej niewydolności serca staje się coraz bardziej „wystandaryzowana”. Autorzy rejestru ENACT-HF przedstawiają algorytm leczenia w oparciu o coraz powszechniej stosowany parametr – natriurezę. Coraz bardziej przyzwyczajamy się do faktu, że floczyni są „dobre na wszystko”. Czy SGLT2i działają też kardioprotekcyjnie podczas terapii onkologicznej? W kolejnej „odsonie” badania GALACTIC-HF oceniono czy omecamtiv mecarbil działa tak samo skutecznie u pacjentów hospitalizowanych i ambulatoryjnych.

Życzymy przyjemnej lektury.

Sapp John, et al. Long-Term Study Team. Long-Term Outcomes of Resynchronization-Defibrillation for Heart Failure. *N Engl J Med.* 2024, doi: 10.1056/NEJMoa2304542.

Terapia resynchronizująca (ang. *cardiac resynchronization therapy – CRT*) jest skuteczną metodą leczenia pacjentów z niewydolnością serca (ang. *heart failure – HF*), którzy zostali prawidłowo zakwalifikowani. Badanie RAFT (*Resynchronization-Defibrillation for Ambulatory Heart Failure Trial*) wykazało większą redukcję śmiertelności po 5 latach wśród pacjentów, którzy otrzymali CRT w porównaniu do tych, którzy otrzymali kardiowertery-defibrylatory (ang. *implantable cardioverter-defibrillator – ICD*). Długoterminowy wpływ CRT na przeżycie nie był dotychczas formalnie oceniony. Kryteriami kwalifikacyjnymi do badania RAFT były: klasa NYHA II lub III, frakcją wyrzutową lewej komory $\leq 30\%$ oraz QRS ≥ 120 ms (lub wystymulowany QRS ≥ 200 ms). Pacjenci zostali losowo przydzieleni do grupy otrzymującej ICD albo CRT-D. Do badania włączono 1798 pacjentów, z których 1050 włączono do niniejszej długoterminowej obserwacji, mediana czasu trwania obserwacji dla 1050 pacjentów wynosiła 7,7 roku (IQR 4-13), a mediana czasu trwania obserwacji dla tych, którzy przeżyli, wynosiła 13,9 roku (IQR 13-16). Zgon nastąpił u 405 z 530 pacjentów (76,4%) przydzielonych do grupy ICD i u 370 z 520 pacjentów (71,2%) przydzielonych do CRT-D. Czas do zgonu okazał się dłuższy w przypadku grupy CRT-D niż w przypadku grupy ICD. Zdarzenie niepożądane wystąpiło u 412 pacjentów (77,7%) w grupie ICD i u 392 (75,4%) w grupie CRT-D. **Wnioski:** Wśród pacjentów z HFrEF, poszerzonym zespołem QRS i NYHA II-III, poprawa przeżycia związana z otrzymaniem CRT-D w porównaniu z ICD okazała się być trwała przez długi czas obserwacji.

Guidetti Federica, et al. Safety of continuing mineralocorticoid receptor antagonist treatment in patients with heart failure with reduced ejection fraction and severe kidney disease: Data from Swedish Heart Failure Registry *Eur J Heart Fail.* 2023, doi: 10.1002/ehf.3049

Antagoniści receptora mineralokortykoidowego (ang. *mineralocorticoid receptor antagonists – MRA*) poprawiają wyniki leczenia niewydolności serca z obniżoną frakcją wyrzutową (ang. *heart failure with reduced ejection fraction – HFrEF*), ale ich zastosowanie jest ciągle zbyt niskie, a także są często odstawiane,

zwłaszcza u pacjentów z przewlekłą chorobą nerek (ang. *chronic kidney disease – CKD*) ze względu na obawy dotyczące powikłań nerkowych. Dlatego zbadano bezpieczeństwo stosowania MRA w dużej grupie pacjentów z HFrEF pod względem ryzyka zdarzeń nerkowych, śmiertelności i hospitalizacji w całym spektrum szacowanego wskaźnika filtracji kłębuszkowej (ang. *estimated glomerular filtration rate – eGFR*), w tym u pacjentów z ciężką CKD. Przeanalizowano 33 942 pacjentów z HFrEF; nie dializowanych, ze Szwedzkiego Rejestru Niewydolności Serca. Spośród 33 942 pacjentów, 17 489 (51%) otrzymywało MRA, odpowiednio 32%, 45%, 54%, 54% w poszczególnych grupach wg eGFR <30 , 30-44, 45-59 lub ≥ 60 ml/min/1,73 m². Współczynnik eGFR ≥ 60 ml/min/1,73 m² i parametry kliniczne związane z bardziej zaawansowaną postacią HFrEF były niezależnie związane z większym prawdopodobieństwem stosowania MRA. W analizach wieloczynnikowych stosowanie MRA nie wiązało się z wyższym ryzykiem zdarzeń nerkowych (tj. łącznie dializy/śmierci z przyczyn nerkowych/hospitalizacji z powodu niewydolności nerek lub hiperkaliemii) (HR 1,04; 95%CI 0,98-1,1), zgonu z jakiegokolwiek przyczyny (HR 1,02; 95%CI 0,97-1,08), a także hospitalizacji z jakiegokolwiek przyczyny (HR 0,99; 95%CI 0,95-1,02) w całym spektrum eGFR, w tym również ciężkiej CKD. **Wnioski:** Stosowanie MRA u pacjentów z HFrEF zmniejszało się wraz z pogorszeniem czynności nerek, jednak wykazano, że ich profil bezpieczeństwa jest wysoki i spójny w całym spektrum eGFR.

Matsumoto Shingo, et al. Calcium channel blocker use and outcomes in patients with heart failure and mildly reduced and preserved ejection fraction. *Eur J Heart Fail.* 2023, doi: 10.1002/ehf.3044

Pacjenci z niewydolnością serca z łagodnie obniżoną frakcją wyrzutową (ang. *heart failure with mildly reduced ejection fraction – HFmrEF*) i zachowaną frakcją wyrzutową (ang. *preserved ejection fraction – HFpEF*) są często leczeni blokerami kanału wapniowego (ang. *calcium channel blockers – CCB*) choć bezpieczeństwo stosowania CCB u tych pacjentów nie zostało dotychczas jasno określone. Celem analizy było zbadanie związku między stosowaniem CCB a wynikami klinicznymi u pacjentów z HFmrEF/HFpEF. CCB badano ogólnie, a także według podtypu: dihydropirydynowe i niedihydropirydynowe. Zgrupowano dane

poszczególnych pacjentów z czterech dużych badań HFpEF/HFmrEF i oceniono związek między stosowaniem CCB a wynikami leczenia. Wśród 16 954 włączonych pacjentów średnia frakcja wyrzutowa wynosiła 56,8%; a 13 402 (79%) miało HFpEF (EF $\geq$ 50%). 5 874 pacjentów (34,6%) otrzymywało CCB (87,6% dihydropirydynowe). Ryzyko zgonu i hospitalizacji z powodu HF nie było wyższe u pacjentów leczonych CCB, zwłaszcza dihydropirydynowymi. Ryzyko zgonu z powodu HF było istotnie niższe (HR 0,76; 95%CI 0,6-0,96), podczas gdy ryzyko udaru mózgu było wyższe (HR 1,26, 95%CI 1,06-1,5) u pacjentów leczonych CCB w porównaniu z tymi, którzy nie byli leczeni. Chociaż większość pacjentów była leczona dihydropirydynowymi CCB, wyniki były zasadniczo podobne zarówno dla dihydropirydynowych, jak i niedihydropirydynowych CCB. **Wnioski:** Chociaż jest to analiza obserwacyjna bez randomizacji, nie zaobserwowano związku pomiędzy stosowaniem CCB a gorszym rokowaniem w HF. Co więcej, stosowanie CCB wiązało się z mniejszą częstością zgonów z powodu HF.

Feuerstein Anna, et al. Supervised exercise training in patients with advanced heart failure and left ventricular assist device: A multicentre randomized controlled trial (Ex-VAD trial) Eur J Heart Fail. 2023, doi: 10.1002/ehf.3032

Niewielkie badania i pojedyncze obserwacje sugerowały, że trening wysiłkowy może poprawić tolerancję wysiłku, m. in. szczytowe zużycie tlenu (VO₂peak) u pacjentów z zaawansowaną HFpEF i długoterminowym urządzeniem wspomagającym pracę lewej komory (ang. *left ventricular assist device – LVAD*). Analizowano czy w tej grupie pacjentów nadzorowany trening wysiłkowy może poprawić wydolność wysiłkową. I-rzędowym punktem końcowym była zmiana wartości VO₂peak po 12 tygodniach. II-rzędowe punkty końcowe obejmowały zmiany w submaksymalnej wydolności wysiłkowej i jakości życia. Spośród 64 pacjentów włączonych do badania (97% mężczyzn, średnia wieku 56 lata), 54 zostało włączonych do niniejszej analizy. Średnia różnica w zmianie VO₂peak po 12 tygodniach wyniosła 0,83 ml/min/kg (95%CI -0,37 - 2,03; p=0,18). Natomiast zaobserwowano pozytywny wpływ treningu fizycznego na dystans 6-minutowego marszu ze średnim wzrostem w grupie interwencyjnej o 43,4 metry (95%CI 16,9-69,9; p=0,0024) oraz poprawę punktacji wg *Kansas City Cardiomyopathy Questionnaire* (średnio o 14,3; 95%CI 3,7-24,9; p=0,0124) po 12 tygodniach. Ogólne przestrzeganie zaleceń było wysokie (71%) i nie było różnic w zdarzeniach niepożądanych między grupami. **Wnioski:** U pacjentów z zaawansowaną niewydolnością serca i LVAD 12-tygodniowy trening wysiłkowy nie poprawił VO₂peak (I-rzędowy punkt) ale wykazał pozytywny wpływ na submaksymalną wydolność wysiłkową i jakość życia.

Abuelazm Mohamed, et al. The efficacy and safety of new potassium binders on renin-angiotensin-aldosterone system inhibitor optimization in heart failure patients: a systematic review and meta-analysis ESC Heart Failure. 2024, doi: 10.1002/ehf2.14588

Postępowanie lecznicze oparte na zaleceniach (ang. *guideline-directed medical therapy – GDMT*) zwiększyło częstość stosowania inhibitorów układu renina-angiotensyna-aldosteron, których jednym z efektów ubocznych może być utrudnienie wydalanie potasu i hiperkaliemia. Nowe leki wiążące potas (ang. *new potassium binders – NPB*) mogą zapobiegać temu niekorzystnemu efektowi, jednak skuteczność i bezpieczeństwo NPB w tym wskazaniu nie zostały w pełni ustalone. W niniejszej pracy przeprowadzono przegląd systematyczny i metaanalizę syntetyzującą randomizowane badania kontrolowane (ang. *Randomized controlled trials – RCT*), które zostały pozyskane poprzez przeszukiwanie PubMed, Web of Science, Scopus i Cochrane do 26 kwietnia 2023 roku. Uwzględniono sześć RCT z udziałem łącznie 1432 pacjentów. NPB było istotnie związane z udaną optymalizacją MRA (RR 1,13; 95%CI 1,02-1,25; p=0,02), zmniejszoną liczbą pacjentów z MRA w dawce mniejszej niż docelowa (RR 0,72; 95%CI 0,57-0,9; p=0,004) i zmniejszoną liczbą epizodów hiperkaliemii (RR 0,42; 95%CI 0,24-0,72; p=0,002). Nie

było jednak różnicy między NPB a placebo pod względem optymalizacji ACEi/ARB/ANRI (RR 1,02; 95%CI 0,89-1,17; p=0,76) i zmiany stężenia potasu w surowicy. **Wnioski:** Wykazano, że NPB poprawia stosowanie GDMT poprzez optymalizację dawkowania MRA i zmniejszenie epizodów hiperkaliemii. Istnieją jednak ograniczone dane na temat wpływu NPB na optymalizację ACEi/ARB/ANRI. Niezbędne są dalsze RCT badające optymalizację ACEi/ARB/ANRI i bezpośrednio porównujące NPB (patiomer i cyklokrzemian cyrkonu sodu).

Qin Shiwei, et al. Uric acid is a biomarker for heart failure, but not therapeutic target: result from a comprehensive meta-analysis ESC Heart Failure, 11: 78–90. doi.org/10.1002/ehf2.14535

Znaczenie podwyższonego stężenia kwasu moczowego, a także terapii obniżającej jego stężenie jest przedmiotem kontrowersji. Niniejsza metaanaliza miała na celu zbadanie związku między poziomem kwasu moczowego w surowicy a rokowaniem w niewydolności serca, a także wpływu leczenia obniżającego poziom kwasu moczowego. PubMed i Embase zostały przeszukane pod kątem oryginalnych artykułów opisujących związek między stężeniem kwasu moczowego a częstością występowania HF, niekorzystnymi wynikami oraz wpływem leczenia obniżającego poziom kwasu moczowego u pacjentów z HF. Uwzględniono 11 badań dotyczących częstości występowania HF i 24 badania dotyczące niekorzystnych wyników u pacjentów z HF. Wyższe poziomy kwasu moczowego wiązały się ze zwiększonym ryzykiem wystąpienia HF (RR 1,81; 95%CI 1,53-2,16), śmiertelności z jakiegokolwiek przyczyny (RR 1,44; 95%CI 1,25-1,66), zgonu z przyczyn sercowych (RR 1,56; 95%CI 1,32-1,84) i ponownej hospitalizacji z powodu HF (RR 2,07; 95%CI 1,37-3,13) u pacjentów z HF. Jednocześnie stwierdzono, że leczenie obniżające stężenie kwasu moczowego zwiększa śmiertelność z jakiegokolwiek przyczyny u pacjentów z HF (RR: 1,15, 95%CI: 1,05-1,25). **Wnioski:** Kwas moczowy jest niezależnym czynnikiem prognostycznym wystąpienia i niekorzystnego rokowania w niewydolności serca. Natomiast terapia polegająca na obniżeniu stężenia kwasu moczowego nie poprawia rokowania u pacjentów z HF. Stosowanie tradycyjnych leków obniżających poziom kwasu moczowego u młodych pacjentów z HF może nie być wskazane, a pacjenci w podeszłym wieku powinni zachować ostrożność podczas ich stosowania.

Dauw Jeroen, et al. Protocolized Natriuresis-Guided Decongestion Improves Diuretic Response: The Multicenter ENACT-HF Study Circ Heart Fail. 2024, doi: 10.1161/CIRCHEARTFAILURE.123.011105

Eksperti i najnowsze wytyczne Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego zalecają oznaczenie stężenia sodu w moczu w celu monitorowania leczenia diuretycznego w ostrej niewydolności serca (ang. *acute heart failure – AHF*). Z drugiej strony obiektywne dowody na poparcie takiego postępowania są skąpe. W badaniu ENACT-HF (*Efficacy of a Standardized Diuretic Protocol in Acute Heart Failure*) zbadano użyteczność i skuteczność wystandaryzowanego protokołu diuretycznego sterowanego natriurezą w porównaniu z typowym protokołem ośrodka u pacjentów z AHF i objawami przeciążenia objętościowego. ENACT-HF było międzynarodowym, wieloośrodkowym, otwartym, 2-fazowym badaniem, porównującym obecny standard opieki w każdym ośrodku z wystandaryzowanym protokołem diuretycznym, obejmującym oznaczenie sodu w moczu w celu kierowania terapią. I-rzędowym punktem końcowym była natriureza po 1 dniu. II-rzędowe punkty końcowe obejmowały skumulowaną natriurezę i diurezę po 2 dniach leczenia, długość pobytu i śmiertelność wewnątrzszpitalną. Do badania włączono 411 pacjentów z 29 ośrodków w 18 krajach. Natriureza po 1 dniu była znacząco wyższa w ramieniu badanego protokołu (282 vs. 174 mmol). Po 2 dniach natriureza pozostała wyższa w ramieniu protokołu (538 vs. 365 mmol), przy znacznie wyższej diurezie (5776 vs. 4381 ml). Czas trwania hospitalizacji był również krótszy (5,8 vs. 7 dni). Śmiertelność wewnątrzszpitalna była niska i nie różniła się

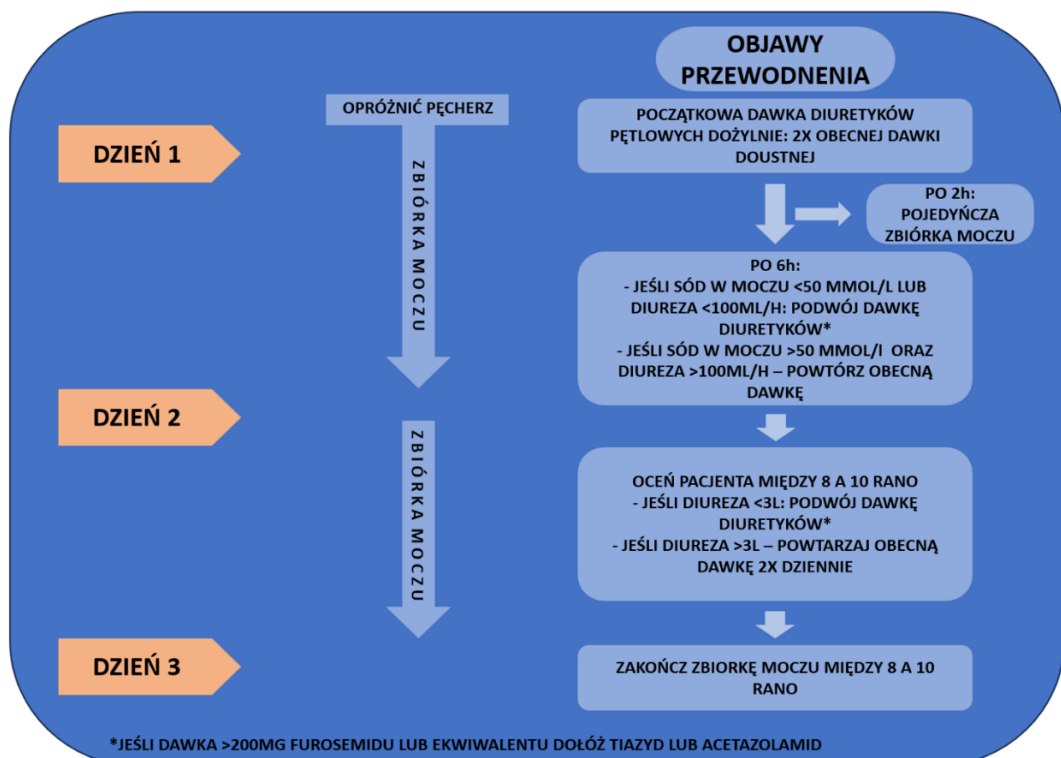
znacząco między 2 ramionami (1,4% vs. 2,0%). **Wnioski:** Wystandardyzowany protokół diuretyczny sterowany natriurezą w celu prowadzenia odwodnienia w AHF był wykonalny, bezpieczny i skutkował wyższą natriurezą i diurezą, a także krótszym czasem pobytu.

Avula Vennela, et al. SGLT2 Inhibitor Use and Risk of Clinical Events in Patients With Cancer Therapy-Related Cardiac Dysfunction *JACC Heart Fail.* 2024, doi: 10.1016/j.jchf.2023.08.026

Wiele terapii przeciwnowotworowych wiąże się ze zwiększonym ryzykiem kardiomiopatii i HF. Niniejsze badanie miało na celu zbadanie skuteczności inhibitorów SGLT2 u pacjentów z dysfunkcją serca związaną z terapią przeciwnowotworową (ang. *cancer therapy-related cardiac dysfunction - CTRCD*) lub niewydolnością serca. Autorzy przeprowadzili retrospektywną analizę kohortową pacjentów z sieci badawczej TriNetX. Zidentyfikowano pacjentów w wieku ≥ 18 lat z cukrzycą typu 2 w wywiadzie, rakiem i ekspozycją na potencjalnie kardiotoxyczne terapie przeciwnowotworowe, z późniejszą diagnozą kardiomiopatii lub HF. Pacjenci z chorobą niedokrwienną serca zostali wykluczeni. Pacjenci otrzymujący terapię medyczną zgodną z wytycznymi zostali podzieleni na 2 grupy na podstawie stosowania inhibitora SGLT2. Badana kohorta obejmowała 1280 pacjentów z CTRCD/HF (n=640 na grupę; średni wiek: 67,6 lat; 41,6% kobiet; 68% rasy białej). Pacjenci przyjmujący inhibitory SGLT2 oprócz konwencjonalnej terapii medycznej zalecanej przez wytyczne mieli niższe ryzyko zaostrzenia HF (OR 0,48; 95%CI 0,36-0,65; $p < 0,001$) i śmiertelności z jakiegokolwiek przyczyny (OR 0,29; 95%CI 0,22-0,4; $p = 0,001$). Hospitalizacje lub wizyty na SOR z jakiegokolwiek przyczyny (OR 0,48; 95%CI 0,38-0,56; $p < 0,001$), migotanie/trzepotanie przedsionków (OR 0,39; 95%CI 0,2130,74; $p = 0,003$), ostre uszkodzenie nerek (OR 0,49; 95%CI 0,38-0,62; $p < 0,001$) i konieczność leczenia nerkozastępczego (OR 0,39; 95%CI 0,19-0,84; $p = 0,012$) również występowały rzadziej u pacjentów przyjmujących inhibitory SGLT2. **Wnioski:** Stosowanie inhibitorów SGLT2 wiąże się z poprawą wyników u pacjentów z CTRCD/HF stosujących terapię onkologiczną.

Docherty Kieran, et al. The Effect of Omecamtiv Mecarbil in Hospitalized Patients as Compared With Outpatients With HFREF: An Analysis of GALACTIC-HF *J Card Fail.* 2024, doi: 10.1016/j.cardfail.2023.08.020

W badaniu GALACTIC-HF (*Global Approach to Lowering Adverse Cardiac Outcomes Through Improving Contractility in Heart Failure*) omecamtiv mecarbیل, w porównaniu z placebo, zmniejszał ryzyko zdarzeń związanych z HF lub zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych u pacjentów z HFREF. Głównym celem niniejszej analizy była ocena bezpieczeństwa i skuteczności omecamtiv mecarbیل w zależności od miejsca randomizacji, tj. od tego, czy uczestnicy byli włączani ambulatoryjnie lub hospitalizowani. I-rzędowym punktem końcowym był złożony incydent zaostrzenia HF (hospitalizacja z powodu HF lub pilna wizyta na SOR) lub zgon z przyczyn sercowo-

Leczenie diuretyczne w ostrej niewydolności serca. Na podstawie: Dauw Jeroen, et al. Protocolized Natriuresis-Guided Decongestion Improves Diuretic Response: The Multicenter ENACT-HF Study *Circ Heart Fail.* 2024, doi: 10.1161/CIRCHEARTFAILURE.123.011105

naczyniowych. Spośród 8 232 analizowanych pacjentów 2084 (25%) było hospitalizowanych w momencie randomizacji. Hospitalizowani pacjenci mieli wyższe stężenia NT-proBNP, niższe skurczowe ciśnienie krwi, byli bardziej objawowi i rzadziej leczeni blokerem RAs lub β -blokerem niż pacjenci ambulatoryjni. Wskaźnik (na 100 osobolat) I-rzędowego punktu końcowego był wyższy u pacjentów hospitalizowanych (grupa placebo 38,3/100 osobolat) niż u pacjentów ambulatoryjnych (23,1/100 osobolat). Wpływ omecamtiv mecarbیلu w porównaniu z placebo na I-rzędowy punkt końcowy był podobny u pacjentów hospitalizowanych (HR 0,89; 95%CI 0,78-1,01) i ambulatoryjnych (HR 0,94; 95%CI 0,86-1,02) (interakcja $p = 0,51$). **Wnioski:** U hospitalizowanych pacjentów z HFREF w badaniu GALACTIC-HF częściej występowało zaostrzenie niewydolności serca lub zgon. Natomiast omecamtiv mecarbیل istotnie zmniejszał ryzyko wystąpienia I-rzędowego punktu końcowego zarówno u pacjentów hospitalizowanych, jak i ambulatoryjnych.

Opracowanie: lek. Mateusz Winiarczyk

Edycja: dr n. med. Ewa Dziewięcka

Konsultował: Prof. UJ dr hab. n. med. Paweł Rubiś

Adres korespondencyjny: Klinika Chorób Serca i Naczyń UJ CM,

Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, ul. Prądnicka 80, 31-202 Kraków